

СУХІНА Володимир¹⁵

Київський національний університет імені Тараса Шевченка
м. Київ, Україна

ORCID: 0009-0008-8250-4945

E-mail: vovasuhina1917@gmail.com

ПІДВИЩЕННЯ РІВНЯ ФІНАНСОВОЇ ГРАМОТНОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ У ПРОЦЕСІ ІСТОРИЧНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ ГРОШОВОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ 1991-1996 рр.

Представлено результати комплексного аналізу грошових реформ у перші роки незалежності України (1991–1996). Визначено основні етапи їх проведення та чинники, що вплинули на цей процес. Акцентовано увагу на позитивних і негативних наслідках грошових реформ. Виокремлено чинники, які сприяли економічному зростанню країни у зазначений хронологічний період та є підґрунтям для стабілізації національної валюти. Наголошено на необхідності розгляду та вивчення в освітньому процесі університетів зазначеної тематики з метою формування загального уявлення здобувачів вищої освіти про цей складний період в історії нашої держави, що сприятиме підвищенню рівня їхньої фінансової грамотності.

Ключові слова: грошова реформа, роки незалежності, національна валюта, освітній процес, фінансова грамотність.

***Increasing the Level of Financial Literacy of Higher Education Students in the Process of Historical Study of the Money System of Ukraine in 1991-1996.** The paper provides a comprehensive analysis of monetary reforms in the first years of Ukraine's independence (1991–1996), identifies the main stages of their implementation and factors influencing this process. Attention is focused on the positive and negative consequences of monetary reforms. The factors that contributed to the economic growth of the country in these years and the laying of the foundation for the stabilization of the national currency are highlighted. It is emphasized the need to consider and study this topic in the educational process in order to form a general idea of students about this difficult period in the history of our country and increase the level of their financial and economic literacy.*

Keywords: Monetary Reform, Years of Independence, National Currency, Educational Process, Financial Literacy.

Вступ. Дослідження грошової системи України за роки незалежності (1991–1996), зокрема грошових реформ, що відбулися в цей період, є актуальним, адже саме тоді формувалася незалежна держава та її фінансова система. Розгляд тогочасних процесів, проблем та рішень дає можливість глибше осягнути сучасний стан економіки України, зокрема проблему національної валюти та перспективи розвитку грошово-кредитної політики, особливо нині, в умовах воєнного стану.

На нашу думку, впровадження зазначеної тематики в освітній процес університету дасть змогу сформувати у здобувачів вищої освіти уявлення про

¹⁵ ©СУХІНА Володимир (SUKHINA Volodymyr)

економічний стан нашої держави в перші роки незалежності та сприятиме підвищенню рівня їхньої фінансової грамотності.

Обраний часовий період для дослідження в історичному аспекті обґрунтований тим, що 1991 року було проголошено незалежність України, і саме з цієї події розпочалося формування власної грошової системи, що є цілком закономірно для новоствореної держави. У 1996 році проведено масштабну грошову реформу, яка суттєво вплинула на подальший розвиток національної валюти в Україні.

Саме проголошення незалежності України 24 серпня 1991 року посприяло початку формування власної валюти та грошової політики. Розпад СРСР став ключовим моментом у формуванні грошової системи України. Ця подія позначилася на загальній економічній та політичній ситуації пострадянського простору, змусивши країни-спадкоємниці, зокрема Україну, визначити свій власний курс розвитку, а саме: створення власної грошової системи [1, с. 465].

Мета, методи і підходи. Мета дослідження – комплексно проаналізувати грошові реформи, які відбулися в Україні впродовж 1991–1996 рр., визначити ключові етапи та чинники, що вплинули на їх проведення, а також продемонструвати доцільність вивчення цієї проблеми в освітньому процесі університетів задля підвищення рівня фінансової грамотності здобувачів вищої освіти під час історичного дослідження грошових реформ у зазначеному вище хронологічному періоді. У роботі застосовано методи і підходи, як-от: історико-хронологічний, порівняльно-історичний, системний, аналітичний, статистичний.

Основні результати. Процес переходу до ринкової економіки в незалежній Україні супроводжувався низкою проблем: високий рівень безробіття, зростання соціальної нерівності та корупції. Однак створення власної грошової системи та прийняття відповідного законодавства виявилися важливими кроками на шляху України до ринкової економіки та інтеграції до світової економічної системи. Це посприяло зниженню інфляції, економічному зростанню та інтеграції до міжнародних фінансових ринків [2, с. 178]. Введення національної валюти, а саме карбованця, в Україні 1991–1992 рр. стало ключовою подією в історії країни після її відокремлення від Радянського Союзу. Рішення про запровадження карбованця було прийняте 10 січня 1992 року як один із засобів досягнення економічної незалежності. Процес упровадження нової валюти включав заміну радянських рублів купонами, які були номіновані в карбованцях. Цей крок символізував перехід України до власної валютної системи та відокремлення від фінансових структур колишнього союзу.

У перший період після введення карбованця в обіг було введено банкноти номіналом 1, 3, 5, 10, 25, 50 та 100 карбованців. Проте економічна нестабільність,

зокрема гіперінфляція, призвела до швидкої зміни номіналів купюр. За період з 1992 по 1995 рік номінал найбільшої банкноти зріс з 1 тисячі до 1 мільйона карбованців.

У листопаді 1992 року функціонування рубля в грошовому обігу на території України було повністю припинено, і єдиним законним засобом платежу став український карбованець, який хоча й був тимчасовим за природою, проте набув усіх ознак грошової одиниці та водночас увібрав і всі негативні економічні проблеми перехідного періоду, включаючи зростання дефіциту бюджету, гіперінфляцію та знецінення національної валюти [3, с. 130].

Тож, грошова реформа 1993–1994 років в Україні стала поворотним моментом в історії країни, що значно вплинуло на всі сфери економічного життя. Адже одним із ключових очікуваних наслідків реформи було стимулювання економічного зростання та розвитку. Таким чином, першим кроком грошової реформи стало введення нової української гривні (UAH) у 1996 році. Це зумовило значне скорочення інфляції, яка впродовж 1993–1995 рр. сягала гіперінфляційних рівнів (понад 1000% на рік). Стабілізація валюти створила сприятливе середовище для ведення бізнесу, інвестицій та заощаджень, що спричинило поступове економічне зростання.

Після введення гривні ВВП України почав стрімко зростати. У 1996 році він виріс на 11,5%, а в 1997 році – на 7,1%. Зростання було обумовлено, зокрема, збільшенням інвестицій в економіку. За даними Національного банку України, обсяг прямих іноземних інвестицій в Україну з 1996 по 1999 рік зріс у п'ять разів. Грошова реформа сприяла розвитку фінансового сектору України. З'явилося багато нових банків та інших фінансових установ, які пропонували широкий спектр послуг населенню та підприємствам, що покращило доступ до фінансування та стимулювало економічну активність. Незважаючи на позитивні наслідки, грошова реформа не була позбавлена проблем. Одним із головних викликів стало подолання тіньової економіки, яка становила значну частину ВВП України. Також реформа мала нерівномірний вплив на різні верстви населення, що призвело до зростання соціальної нерівності [4, с. 147].

Період 1991–1996 рр. став вирішальним для становлення грошової системи України. Цей шлях був складним і супроводжувався численними викликами, пов'язаними з гіперінфляцією, нестабільністю економіки та формуванням нових інституцій. Проте завдяки рішучим діям уряду та Національного банку України вдалося втілити низку важливих реформ, які заклали фундамент для стабільної національної валюти. Аналіз цього періоду в історії нашої держави уможливив такі висновки:

– перехід від рубля до купона та введення українського карбованця (1991–1992) став першим кроком на шляху до формування власної грошової системи. Цей

процес супроводжувався значною гіперінфляцією, що негативно вплинуло на добробут населення та економіку країни;

– проведення грошової реформи 1994 року є поворотним моментом у розвитку грошової системи України. Завдяки цій реформі вдалося стабілізувати валюту, запровадити нову національну одиницю – гривню та розпочати процес інтеграції України в світову фінансову систему;

– зміцнення гривні та інтеграція в світову фінансову систему (1995–1996) стали ключовими завданнями на цьому етапі. Завдяки жорсткій монетарній політиці та активній співпраці з міжнародними фінансовими інституціями вдалося суттєво зміцнити гривню та покращити макроекономічні показники країни.

Загалом вдосконалення грошово-кредитної політики впродовж досліджуваного періоду спрямовувалося на створення сприятливого середовища для економічного зростання та забезпечення цінової стабільності.

Важливо зазначити, що становлення грошової системи України в 1990-х роках не було позбавлене проблем і викликів. Основними проблемами стали:

– гіперінфляція, що негативно впливала на добробут населення та ускладнювала економічні розрахунки;

– нестабільність політичної та економічної ситуації, що ускладнювало проведення реформ та залучення інвестицій;

– слабкість банківської системи, що обмежувало доступ до фінансових послуг для населення та підприємств.

Грошова реформа дала змогу для стимулювання кредитування та розвинення зовнішньоекономічних зв'язків, зокрема, через покращення конкурентоспроможності на зовнішніх ринках. Відбулось збільшення обсягів інвестицій у виробництво та розвиток різноманітних економічних галузей [5, с. 203].

Висновки. Незважаючи на низку проблем, Україні все ж вдалося закласти фундамент для стабільної грошової системи, яка стала важливим чинником її економічного зростання та розвитку. Отже, перспективи розвитку грошової системи України пов'язані з подальшим інтегруванням у світову фінансову систему, удосконаленням монетарної політики, розвитком банківського сектору та підвищенням фінансової грамотності населення, у тому числі й здобувачів вищої освіти в університетах. Вивчення зазначеного періоду в історії нашої держави в освітньому процесі дає можливість здобувачам вищої освіти сформулювати уявлення про грошові реформи, що проведені в перші роки української незалежності (позитивні та негативні наслідки), що сприяє підвищенню загального рівня їхньої фінансової грамотності.

Список використаних джерел:

1. Гроші та кредит: підручник / За заг. ред. М. І. Савлука. Київ: КНЕУ, 2006. 744 с.
2. Крип'якевич І. Велика історія України: у 2-х т. Київ : Глобус, 1993. Т. 1. 352 с.
3. Гроші та кредит / за ред. М. І. Савлука. Київ : Либідь, 1992. 331 с
4. Гроші і кредит: підручник / М. І. Савлук, А. М. Мороз, М. Ф. Пуховкіна та ін. Київ : Либідь. 1992. 331 с.
5. Головаха Є. І. Політичний портрет України: загальні тенденції розвитку. Київ, 1993. 235 с.

References:

1. Hroshi ta kredyt: pidruchnyk / Za zah. red. M. I. Savluka. Kyiv: KNEU, 2006. 744 s.
2. Krypiakevych I. Velyka istoriia Ukrainy: U 2 t. Kyiv : Hlobus, 1993. T. 1. 352 s.
3. Hroshi ta kredyt / za red. M. I. Savluka. Kyiv : Lybid, 1992. 331 s
4. Hroshi i kredyt: pidruchnyk / M. I. Savluk, A. M. Moroz, M. F. Pukhovkina ta in. Kyiv : Lybid. 1992. 331 s.
5. Holovakha Ye. I. Politychnyi portret Ukrainy: zahalni tendentsii rozvytku. Kyiv, 1993. 235 s.

ТЕРЕНТЬЄВА Наталія¹⁶

Чорноморський національний університет імені Петра Могили
м. Миколаїв, Україна

ORCID: [0000-0002-3238-1608](https://orcid.org/0000-0002-3238-1608)

E-mail: nataterentyeva@gmail.com

ЦИФРОВІ ТЕХНОЛОГІЇ У ПРОЦЕСІ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ З ВИЩОЮ ОСВІТОЮ

Упродовж останніх років практично всі заклади вищої освіти України перейшли на максимальне використання в освітньому процесі підготовки кадрів цифрових технологій. Широкомасштабне агресивне вторгнення РФ та тривала війна ще більшою мірою цифровізували освітній процес. У жодному випадку, не применшуючи ролі цифрових технологій, наголосимо на їх оптимальному й максимально раціональному застосуванні у підготовці фахівців з вищою освітою, зокрема в галузі охорони здоров'я. Для забезпечення підвищення якості освіти варто враховувати специфіку спеціальності, закладу, що надає освітні послуги, особливості регіону і спроможності студентського та професорсько-викладацького складу.

Ключові слова: цифровізація, заклади вищої освіти, охорона здоров'я.

Digital Technologies in the Process of Training Specialists with Higher Education.
In recent years, almost all institutions of higher education in Ukraine have switched to the maximum use of digital technologies in the educational process of training personnel. The large-scale aggressive invasion of the Russian Federation and the long war digitized the educational process to an even greater extent. In no way belittling the role of digital technologies, we will emphasize their optimal and maximally rational application for the training of specialists with higher education, in particular in the field of health care. To improve the quality of education, it is necessary to take into account the specifics of the specialty, the institution that provides educational services, the characteristics of the region and, of course, the capabilities of the student and teaching staff.

Keywords: Digitalization, Higher Education Institutions, Health Care.

¹⁶ ©ТЕРЕНТЬЄВА Наталія (TERENTIEVA Nataliia)